

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пос. 6 п. 4 від « 28 » лютого 2019 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ПРОГРАМА
вступних екзаменів до аспірантури**

освітньо-науковий ступінь

«доктор філософії»

галузь знань

07 – Управління та адміністрування

спеціальність

**072 – Фінанси, банківська справа та
страхування**

Київ 2019

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: І.Я. Чугунов, д.е.н., проф.,
Т.В. Канєва, к.е.н., доц.,
Н.П. Шульга, д.е.н., проф.,
Л.В. Козарезенко, д.е.н., доц.,
Г.В. Кучер, к.е.н., доц.,
Т.А. Ротова, к.е.н., доц.,
Ю.І. Маркуц, к.е.н., доц.,
Т.М. Гордієнко, к.е.н., доц.,
Н.О. Маслова, к.е.н., доц.,
Ю.В. Серажим, к.е.н., доц.,
Н.М. Сушко, к.е.н., доц.

Програма обговорена і схвалена на засіданнях кафедри фінансів 15 січня 2019 р., протокол № 13, кафедри банківської справи 16 січня 2019 р., протокол № 10.

Рецензент: Волосович С.В., д.е.н., проф.

Навчальна програма

ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

АВТОРИ: ЧУГУНОВ Ігор Якович;
КАНЄВА Тетяна Володимирівна;
ШУЛЬГА Наталія Петрівна;
КОЗАРЕЗЕНКО Людмила Володимирівна;
КУЧЕР Галина Вікторівна;
РОТОВА Тетяна Анатоліївна;
МАРКУЦ Юлія Ігорівна;
ГОРДІЄНКО Тетяна Миколаївна;
МАСЛОВА Наталя Олександрівна;
СЕРАЖИМ Юліан Віталійович;
СУШКО Наталія Мар'янівна

Редактор _____

Комп'ютерна верстка _____

Підл. до друку _____ . Формат 60x84/16. Папір писм. _____

Ризографія. Ум. друк. арк. _____ . Ум. фарбо-відб. _____

Обл.-вид. арк. _____ . Тираж _____ пр. Зам. _____

Центр підготовки навчально-методичних видань КНТЕУ

02156, Київ, вул. Кіото, 19

ВСТУП

Мета вступного іспиту до аспірантури – визначення рівня підготовки вступників до аспірантури, відповідність знань і навичок вимогам кваліфікаційних характеристик.

Програма вступного іспиту містить сім розділів, у тому числі:

1. Фінанси;
2. Бюджетна система України;
3. Податкова система;
4. Страхування;
5. Гроші та кредит;
6. Банківський менеджмент;
7. Фінансовий менеджмент у банку.

Під час підготовки до вступного іспиту за програмою рекомендується користуватися літературою, список якої наведено в кінці програми.

1. ФІНАНСИ

Фінанси як економічна категорія. Роль фінансів у економічній системі. Фінанси в системі економічних категорій. Функції фінансів: зміст та механізм дії. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Сутність фінансової науки та її роль у суспільстві. Предмет та об'єкти фінансової науки.

Фінансові ресурси: сутність, джерела формування, склад та роль у фінансуванні потреб розширеного відтворення.

Поняття фінансової системи. Інституціональна структура фінансової системи. Фінансова система України в умовах економічних перетворень.

Фінансова політика держави: сутність та інструменти реалізації. Основні напрями та завдання фінансової політики. Фінансово-бюджетна політика у системі державного регулювання економіки. Фінансове забезпечення галузей соціальної сфери.

Фінансовий механізм та його складові. Роль фінансового механізму у реалізації фінансової політики держави. Фінансовий механізм економічного зростання. Фінансовий механізм реалізації інноваційної політики країни. Фінансовий механізм пенсійного забезпечення в Україні.

Система управління фінансами. Фінансове прогнозування, планування і регулювання, їх суть, завдання, принципи та методи. Фінансовий контроль, його зміст та призначення. Об'єкти та суб'єкти

фінансового контролю. Види та форми фінансового контролю. Система державного фінансового контролю та аудиту в Україні. Фінансовий моніторинг.

Державні та місцеві фінанси в економічній системі країни. Складові державних та місцевих фінансів. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування.

Сутність та економічне значення державних доходів. Джерела формування державних доходів. Формування доходів бюджету в системі фінансово-економічного регулювання.

Державні видатки: сутність і роль у соціально-економічному розвитку країни. Бюджетний дефіцит, його наслідки та особливості фінансування. Державний кредит і державний борг. Державний борг в умовах трансформації економіки. Система управління внутрішнім і зовнішнім державним боргом. Державні та недержавні фонди цільового призначення. Необхідність, зміст та роль фондів цільового призначення.

Фінансовий ринок як економічна категорія. Державне регулювання фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Фінансовий ринок у системі економічного розвитку. Інфраструктура ринку цінних паперів. Інструменти фінансового ринку, їх зміст та необхідність. Фінансові посередники, їх завдання, функції та види. Становлення та розвиток ринків фінансових послуг в Україні.

Сутність фінансів домогосподарств, їх значення. Бюджет домогосподарства, його зміст та призначення. Доходи та витрати бюджету домогосподарств та особливості їх формування. Фінансове забезпечення розвитку людського потенціалу.

Сутність, значення та завдання фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємств: суть, значення та склад. Фінансові результати підприємства та фактори, що на них впливають.

Фінансова безпека держави, її складові. Механізм та система забезпечення фінансової безпеки держави.

Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Міжнародний механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

3. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
4. Про пінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.97 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
6. Чугунов І.Я., Павелко А.В., Канєва Т.В. та ін. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.
7. Сіденко В.Р., Скрипниченко М.І., Пономаренко В.С., Чугунов І.Я. та ін. Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації: монографія / за заг. ред. В.Р. Сіденка. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 648 с.
8. Кучер Т.В. Державні фінансові ресурси: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 600 с.
9. Макогон В.Д. Бюджетна стратегія держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 364 с.
10. Замкова Н.Л., Гнидюк І.В., Романовська Ю.А. Державні фінанси: навч. посіб. Київ: нац. торг.-екон. ун-т, Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця: Вид.-ред. від. ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 463 с.
11. Ефективність використання коштів місцевих бюджетів України: монографія / Л. В. Лисяк, К. М. Роменська. Дніпропетровськ: Ун-т мит. справи та фінансів, 2015. 232 с.
12. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: навч. посіб. Одеса: ТОВ «Пром-Арт». 2018. 262 с.
13. Д'яконова І.І., Макаренко М.І., Журавка Ф.О. та ін. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / за ред. М.І. Макаренка та І.І. Д'яконової. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 548 с.
14. Гораль Л.Т. Місцеві фінанси: навч. посіб. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2015. 255 с.
15. Карлін М.І., Цимбалюк І.О. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 171 с.
16. Місцеві фінанси: підручник / за ред. О.Б. Жихор, О.П. Кириленко; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). Київ: УБС НБУ, 2015. 579 с.

17. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / за ред. О.П. Кириленко; Нац. агентство України з питань держ. служби, Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль: Астон, 2015. 359 с.
18. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія / А. Крисоватий, Н. Синютка. Львів: Українська академія друкарства, 2017. 199 с.
19. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для студентів ден. і заоч. форм навчання спец. «Фінанси і кредит» / уклад.: Черкасова С.В., Гаврилюк Г.Є. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. 323 с.
20. Теорія фінансів: Підручник / за ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.
21. Ткачук І.Г. Державні фінанси: підручник. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», 2015. 510 с.
22. Розвиток інституціональної складової державного регулювання забезпечення бюджетної безпеки України: монографія / О.С. Богма. Запоріжжя: Класич. приват. ун-т, 2017. 367 с.
23. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підруч. для студентів ВНЗ / за ред. В.О. Онищенко. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 599 с.
24. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку / за ред. І.Я.Чугунова. Київ: ДНУ АФУ, 2009. 848с.
25. Чугунов І.Я., Насібова О.В. Фінанси пенсійного забезпечення. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 248 с.
26. Чуй І.Р., Сороківська М.В. Фінанси: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. 284 с.
27. Ярошевич Н.Б. Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. Фінанси: навч. посіб. Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. 298с.

2. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Бюджет як інструмент макроекономічного регулювання. Бюджетна класифікація: доходів, видатків та кредитування, фінансування, боргу. Бюджетний процес та його особливості. Розпорядники бюджетних коштів.

Бюджетна система: економічний зміст та принцип побудови. Інституційні засади побудови бюджетної системи. Бюджетна система і бюджетний устрій України. Зведений бюджет: сутність, складові та призначення. Види зведених бюджетів.

Бюджетна політика держави, бюджетний менеджмент. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку суспільства.

Система доходів і видатків бюджету, їх оптимізація. Доходи і видатки бюджету як засіб реалізації соціально-економічної політики держави. Казначейське обслуговування бюджетних коштів.

Державний бюджет як економічна категорія. Державний бюджет як центральна ланка системи державних фінансів. Функції державного бюджету. Основні засади складання, розгляду, затвердження та виконання Державного бюджету України. Ведення бухгалтерського обліку виконання Державного бюджету України. Склад доходів Державного бюджету України. Склад видатків та кредитування Державного бюджету України. Захищені видатки бюджету.

Місцеві бюджети як складова бюджетної системи України. Місцеві бюджети як інструмент соціально-економічного розвитку територій. Складання, розгляд, затвердження та виконання місцевих бюджетів. Звітність про виконання місцевих бюджетів. Бюджети об'єднаних територіальних громад. Бюджет розвитку місцевих бюджетів як інструмент фінансової політики. Доходи місцевих бюджетів як фінансова основа місцевого самоврядування. Склад доходів загального фонду місцевих бюджетів, надходження до спеціального фонду місцевих бюджетів. Видатки та кредитування місцевих бюджетів. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.

Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин. Система бюджетного і фінансового вирівнювання. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів. Міжбюджетні трансферти, їх сутність та види.

Бюджетний дефіцит як складова системи бюджетного регулювання. Джерела покриття бюджетного дефіциту.

Здійснення державних (місцевих) запозичень та управління державним (місцевим) боргом. Державні та місцеві гарантії.

Сутність і значення бюджетного планування та прогнозування. Методи та функції бюджетного планування та прогнозування. Середньострокове бюджетне планування. Сутність та особливості застосування програмно-цілового методу у бюджетному процесі. Особливості прогнозування показників міжбюджетних відносин, дефіциту (профіциту) та боргу.

Бюджетна політика у системі державного регулювання економіки. Пріоритети бюджетної політики. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. Бюджетна стратегія як

складова соціально-економічного розвитку суспільства. Фінансовий контроль та аудит у бюджетному процесі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Про Державний бюджет України на 2019 рік : Закон України від 23.11.2018 № 2629-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к 96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Положення про Державну казначейську службу України: Указ Президента України 13.04.2011 р. № 460. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>
1. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів від 14.01.2011 № 11. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>
2. Про державні цільові програми : Закон України від 18.03.2004 № 1621-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>
3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014. № 333-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
4. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 №1160-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>
5. Про Стратегію сталого розвитку «Україна 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
6. Про схвалення Концепції розвитку системи управління державними фінансами: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2012 № 633-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-р>
7. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-р>

8. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>
9. Бюджетна система України та Євросоюзу: монографія / за заг. ред. А.А. Мазараки. Київ: КНТЕУ. 2009. 409 с.
10. Бюджетна система: підр. / за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. КИЇВ: Центр учбов. літер.; Тернопіль: Екон. Думка, 2012. 871 с.
11. Бюджетна система : навч. посіб. / В. П. Пантелєєв. Харків : Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2016. 377 с.
12. Чугунов І.Я., Павелко А.В., Канєва Т.В. та ін. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія / за заг. ред. А.А.Мазараки. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.
13. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія /І.Я. Чугунов, Т.В. Канєва, М.Д. Пасічний та ін.; за заг. ред. І.Я. Чугунова. Київ: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
14. Зайчикова В.В. Місцеві фінанси України та європейських країн. Київ: НДФІ, 2007. 299 с.
15. Лисяк Л.В., Гриценко О.В., Качула С.В. та ін. Бюджетна складова реалізації доміантних напрямів суспільного розвитку: Монографія / За ред. Л.В. Лисяк. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. акад., 2015. 396 с.
16. Сіденко В.Р., Скрипниченко М.І., Пономаренко В.С., Чугунов І.Я. та ін. Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації: монографія / за заг. ред. В.Р. Сіденка. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 648 с.
17. Лисяк Л.В., Роменська К.М. Ефективність видатків місцевих бюджетів: монографія. Дніпропетровськ: УМСФ, 2015. 232с.
18. Кучер Г.В. Державні фінансові ресурси: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 600 с.
19. Макогон В.Д. Бюджетна стратегія держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 364 с.
20. Структура бюджету: фінансово-правовий аналіз : монографія / К.О. Токарева. Харків : Право, 2017. 183 с.
21. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку / За ред. І.Я.Чугунова. Київ: ДННУ АФУ, 2009. 848с.
22. Чугунов І. Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку: монографія. Київ: НІОС, 2003. 488 с.
23. Чугунов І.Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання. КИЇВ: НДФІ, 2005. 259 с.

3. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Сутність, призначення та необхідність податків. Форми прояву податкових платежів: податок, плата, відрахування, внесок, збір. Ознаки та функції податків. Взаємозв'язок податків з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість).

Класифікація податків залежно від форми оподаткування; термін, спосіб стягнення; співвідношення між ставкою податку і величиною об'єкта оподаткування. Елементи податку та їх характеристика.

Податкова система як інструмент фінансово-економічного регулювання. Прямі та непрямі податки в системі державного регулювання економіки. Структура податкової системи та принципи її побудови.

Податкова політика держави. Сутність, цілі та завдання податкової політики держави. Характеристика сучасної податкової політики України та напрями її вдосконалення.

Сутність і значення податкової культури.

Порядок адміністрування податків та зборів. Платники податків, їх сутність, права, обов'язки та відповідальність. Облік платників податків, особливості взяття на облік юридичних та фізичних осіб. Сутність, особливості та роль податкового контролю та повноваження органів державної влади щодо його здійснення.

Еволюція оподаткування прибутку підприємств в Україні. Фіскальний та регулюючий аспекти податку на прибуток. Платники податку на прибуток. Об'єкт та база оподаткування. Ставки податку. Склад доходів та порядок їх визначення. Обчислення податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств. Особливості оподаткування окремих видів операцій та діяльності. Звільнення від оподаткування.

Розвиток оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. Платники, об'єкт та база податку на доходи фізичних осіб. Ставки податку. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу. Право платника та підстави для отримання податкової знижки. Особливості оподаткування оплати праці. Податкові соціальні пільги: види, порядок застосування. Порядок оподаткування інших доходів фізичних осіб (іноземних доходів, доходів від операцій з продажу або обміну нерухомого та рухомого майна, спадщини, майнових та немайнових прав). Оподаткування доходів фізичних осіб від

підприємницької діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування.

Економічна природа податку на додану вартість та його значення у формуванні дохідної частини бюджету. Податок на додану вартість та його роль в системі регулювання економіки. Пільги в оподаткуванні податком на додану вартість. Ставки податку. Операції, що оподатковуються на зниженими ставками. Податковий кредит: суть, дата виникнення та умови визнання. Бюджетне відшкодування податку на додану вартість. Електронне адміністрування податку на додану вартість. Особливості обчислення і сплати податку за окремими видами діяльності та спеціальні режими оподаткування доданої вартості.

Суть і економічне значення акцизного податку. Платники, об'єкти та пільги з оподаткування акцизним податком. Ставки акцизного податку та порядок обчислення акцизного податку. Електронне адміністрування акцизного податку. Перспективи розвитку акцизного оподаткування в Україні.

Сутність та призначення екологічного податку. Платники, ставки, об'єкт та база оподаткування екологічним податком. Особливості справляння екологічного податку.

Сутність та фіскальне значення рентної плати у системі формування доходів бюджету. Рентна плата: види, платники, об'єкти, порядок розрахунку і сплати.

Податок на майно: його сутність, складові, регулююче значення. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: платники, об'єкт та база оподаткування, ставки та пільги. Платники, об'єкт та база оподаткування транспортним податком, його ставка, порядок та строки сплати. Сутність та особливості земельного податку. Алгоритм розрахунку земельного податку, порядок нарахування та сплати. Пільги щодо сплати земельного податку для фізичних та юридичних осіб.

Місцеві збори. Туристичний збір. Платники, об'єкт, порядок нарахування та сплати збору за місця для паркування транспортних засобів.

Суть та значення спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Етапи її становлення та розвитку. Групи платників єдиного податку. Особливості оподаткування платників єдиного податку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 № 236. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України 29.11.1999 № 290. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України 31.12.1999 № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
5. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І.Я. Чугунова, Т.В. Канєва, М.Д. Пасічний та ін.; за заг. ред. І.Я. Чугунова. Київ: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
6. Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. Андрущенко В.Л. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 416 с.
7. Баранова В.Г., Богатирьова Є.М., Волощук В.П. та ін. Податкова система: навч. посіб. / за ред. В.Г. Баранової. Одеса: ВМВ, 2014. 343 с.
8. Податки в Україні: від теорії до практики / Е.А. Воронська. Акцент ПП, 2018. 464 с.
9. Економіка і фінанси підприємства: навч. посіб. / О.Т. Коваль, В.В. Пархоменко, Ю.Б. Колупаєв. Київ: ТОВ «Видавництво Консультант», 2017. 260 с.
10. Податковий менеджмент: навч. пос. / О.О. Клокар, С.В. Бойко, І.Г. Кеменяш, Н.М. Руцишин. Львів: СПОЛОМ, 2017. 320 с.
11. Фінанси. підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. І.О. Лютого. Київ: Видавництво Ліра-К., 2017. 720 с.
12. Фінанси: навч. посіб. / За ред. Л. В. Лисяк. Дніпро: Акцент, 2017. 297 с.

4. СТРАХУВАННЯ

Сутність та необхідність страхування у системі захисту суспільства та його громадян. Принципи та функції страхування. Класифікація у страхуванні. Види та форми страхування.

Страховий ризик та його ознаки. Управління ризиком. Страховий тариф: поняття, структура, методи розрахунку.

Сутність страхового ринку та учасники. Сучасний стан та перспективи страхового ринку України. Страхові послуги.

Страхові організації: доходи та витрати страховика, показники платоспроможності. Фінансовий результат та оподаткування діяльності страховика. Договір страхування: підготовка, укладання, супроводження. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній.

Державне регулювання страхової діяльності.

Особове страхування та його роль як форми соціального захисту. Основні види особового страхування. Страхування життя: зміст, механізм реалізації. Пенсійне страхування. Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування.

Страхування майна, його суб'єкти та об'єкти, особливості укладання страхових договорів. Особливості страхування транспортних засобів, вантажів, фінансових ризиків.

Страхування відповідальності та його види, форми. Порядок здійснення страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Європротокол. Електронний поліс.

Перестраховування: сутність, функції, принципи, методи та форми.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96. (ред. від 07.02.2019). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України № 1961-IV від 01.07.2004. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>
3. Залетов О.М. Убезпечення життя: монографія. Київ: БІЗОН, 2006. 685 с.
4. Дема Д.І., Віленчук, І.В. Дем'янюк. Страхові послуги : навч. посіб. К.: Алерта, 2017. 526 с.
5. Кнейслер О.В. Ринок перестраховування України: теоретико-методологічні доміанти формування та пріоритети розвитку: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
6. Говорушко Т. Страхові послуги: навч. пос. Київ: ЦЛ. 2017. 344с.
7. Ротова Т.А. Страхування: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 400 с.
8. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку: монографія / за заг. ред. А.А. Мазараки. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. 460 с.

9. Теоретико-методологічні засади та прагматика забезпечення безпеки страхового ринку України : монографія. Виговська В.В. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 358 с.
10. Інтернет-журнал зі страхування. URL: www.forinsurer.com
11. Моторне (транспортне) страхове бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua>
12. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: www.nfp.gov.ua

5. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Сутність та походження грошей. Форми грошей та їх еволюція. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей. Електронні гроші. Вартість та купівельна спроможність грошей. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Функції грошей. Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей в межах індивідуального капіталу.

Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Кредитний оборот. Фінансовий оборот. Основні сфери грошового обороту. Готівковий та безготівковий грошовий оборот. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Механізм балансування грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори що її визначають. Основні шляхи та показники інтенсифікації руху грошей в сфері обігу та платежів. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Грошовий мультиплікатор.

Суть та структура грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак - попиту, пропозиції, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Теоретичні моделі попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші. Пропозиція грошей. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Поняття грошової системи. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни. Грошова система: елементи,

склад та їх характеристика. Система безготівкових розрахунків. Система готівкового обігу.

Основні типи грошових систем. Методи та інструменти регулювання грошових систем. Становлення та розвиток грошової системи України. Загальна характеристика грошових систем зарубіжних країн.

Суть, види та вплив інфляції на виробництво, зайнятість та життєвий рівень. Методи регулювання інфляції. Грошові реформи: суть та види.

Поняття, призначення та сфера використання валюти. Види валюти. Валютний ринок. Сутність та види валютних операцій. Валютні ризики і методи валютного страхування. Валютне регулювання та його особливості. Механізм регулювання валютного курсу. Суть та види валютних відносин. Валютні системи: поняття, види, структура, призначення. Еволюція світової валютної системи.

Теорії кредиту. Сутність та роль кредиту: форми та види кредитів, їх переваги та недоліки. Грошово-кредитна політика центральних банків. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх роль в умовах глобалізації. Особливості співпраці України з міжнародними фінансово-кредитними установами.

Цінні папери, їх сутність та види. Акція. Облігація. Похідні цінні папери. Ринок цінних паперів. Первинний та вторинний ринки. Фондова біржа. Первинне розміщення акцій (IPO).

Криптовалюта, її сутність та види. Ринок криптовалют. Криптобіржа. Первинне розміщення монет (ICO).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.06.2001 р. N 2664-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №480-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.99 №679-14. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
5. Аранчій В. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 364 с.
6. Алексеев І.В., Бондарчук М.К. Гроші та кредит : навч. пос. Львів: Вид-во Львівськ. політех., 2017. 216 с.

7. Алексеев І. В., Бондарчук М. К. Гроші та кредит : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 216 с.
8. Сисоєва К. Ф. Гроші і кредит: в схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 245 с.
9. Сушко Н.М. Гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.
10. Бандурка А. М. Гроші і кредит: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 380 с.
11. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
12. Гроші та кредит: підр. / П.Г. Ільчук, О.О. Коць, І.Ю. Кондрат, Н.Б. Ярошевич. Львів: Видавець ПП СорокаТ.Б. 2016. 412 с.

6. БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Реформування банківської системи України. Інтеграція вітчизняного банківського бізнесу у світову банківську систему.

Особливості банку як об'єкта управління. Система цілей, методи управління та інструменти банківського менеджменту. Функції та сфери банківського менеджменту. Нормативно-правова регламентація діяльності банку.

Особливості функціонування банків в умовах стабільного та нестабільного станів економіки. Реорганізація діючих банків, санація, банкрутство. Умови та порядок ліквідації банків. Злиття та поглинання банків. Міжбанківські об'єднання. Банківські спільноти.

Планування як одна з основних функцій банківського менеджменту. Стратегічне планування діяльності банку. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища банку. Аналіз стратегічних альтернатив. Реалізація стратегії банку. Контроль та оцінка результатів реалізації стратегії банку.

Вищі органи управління банком. Рівні управління та органи управління банком. Особливості та структура корпоративного управління банком. Законодавче регулювання системи корпоративного управління банку. Рекомендації Базельського комітету з питань банківського нагляду щодо удосконалення корпоративного управління в банківських установах. Принципи корпоративного управління Організації з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

Основні структурні підрозділи та служби банку, їх завдання та функції. Управління розвитком регіональної мережі банку. Моделі

управління регіональною мережею банку. Інновації у банківській діяльності. Віртуальний банк.

Сутність, методи і принципи управління персоналом банку. HR-менеджмент банку. Класифікація управлінських рішень та їх особливості у банківській сфері. Використання методів моделювання та прогнозування для прийняття рішень у банківській справі.

Сутність і складові інформаційно-методичного забезпечення прийняття управлінських рішень у банку. Фінансова, статистична, управлінська та податкова звітність банку як внутрішні джерела інформації для прийняття управлінських рішень. Сутність та види забезпечення прийняття управлінських рішень у банку.

Сутність та види контролю в банку. Зовнішній та внутрішній контроль. Рівні контролю та його сфери. Формування ефективної структури банківського нагляду в Україні. Внутрішньобанківський контроль: сутність, напрями та організація.

Банківські рейтинги та їх місце у системі контролю. Державні та недержавні рейтингові системи. Бальні, номерні, індексні рейтинги.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів: затв. постановою Правління НБУ від 08.09.2011 № 306. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1203-11>
3. Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп: затв. постановою Правління НБУ від 20.06.2012 № 254. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1178-12>
4. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження : монографія / С.М. Аржевітін, Т.С. Шемет, Н.В. Циганова та ін.; за заг. ред. С.М. Аржевітіна. Київ : КНЕУ, 2017. 407 с.
5. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі: монографія. / За ред. Л. О. Примостки. Київ: КНЕУ, 2017. 380 с.
6. Довгань Ж.М. Менеджмент у банку: підручн. /Ж.М. Довгань. Тернопіль: Економічна думка, 2017. 512 с.
7. Банківські операції: навч. Посіб. / Н.І. Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П. Владика. Дніпро: Пороги, 2017. 461 с.

8. Фінансовий менеджмент у банку: навч. Посіб / В.М. Лачкова, Л.І. Лачкова, І.Л. Шевчук. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2017. 180 с.
9. Циганова Н.В. Концентрація та централізація капіталу в банківській сфері: монографія. Київ: КНЕУ, 2014. 254 с.
10. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі [Електронний ресурс]: монографія / За заг. ред. Л.О. Примостки. Київ: КНЕУ, 2017. 384 с. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/22614>

7. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У БАНКУ

Базові концепції фінансового менеджменту. Сутність, цілі, функції та завдання фінансового менеджменту у банку. Принципи та інструментарій фінансового менеджменту. Інформаційне, організаційне, методичне забезпечення фінансового менеджменту в банку.

Мета та завдання управління капіталом банку. Методи обчислення вартості власного капіталу банку. Порядок розрахунку регулятивного капіталу банку. Методи визначення достатності капіталу банку. Методи регулювання достатності банківського капіталу. Методи управління капіталом банку.

Управління зобов'язаннями банку. Склад, структура та призначення залучених і запозичених коштів. Цінові та нецінові методи, інструментарій з управління запозиченими коштами.

Фактори, що впливають на структуру капіталу. Поняття та критерії оптимізації структури капіталу. Інструменти оптимізації структури капіталу.

Сутність та завдання управління активами. Стратегії і методи управління активами і пасивами банку. Принципи та особливості управління активами.

Поняття, мета та завдання управління кредитним портфелем. Регулювання концентрації кредитного портфеля. Формування резервів за кредитними операціями. Дохідність та чинники впливу на дохідність кредитного портфелю. Методи ціноутворення на кредити. Методи оптимізації кредитного портфеля. Методи управління проблемною кредитною заборгованістю. Оцінка ефективності управління кредитним портфелем.

Формування інвестиційної політики. Сутність, види та функції портфелю інвестицій. Критерії диверсифікації портфелю інвестицій.

Поняття, мета та завдання управління портфелем цінних паперів. Стратегії формування портфеля цінних паперів. Формування резервів за операціями з цінними паперами. Методи визначення

дохідності портфеля цінних паперів. Оцінка ефективності управління портфелем цінних паперів.

Сутність, класифікація, особливості та підходи до формування фінансових потоків банку. Мета завдання, принципи та послідовність етапів управління фінансовими потоками. Методи розрахунку показників грошового потоку. Поняття, критерії та методи оптимізації грошових потоків.

Мета, завдання і інструментарій управління ліквідністю банку. Фактори впливу та особливості визначення ліквідної позиції банку. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку. Стратегії управління ліквідністю банку.

Цілі та завдання управління прибутковістю. Джерела формування та фактори, що впливають на прибуток та прибутковість. Управління формуванням та розподілом прибутку.

Сутність, завдання та основні засади управління ризиками. Інфраструктура ризик-менеджменту в банку. Стратегії та методи управління фінансовими ризиками. Прийняття управлінських рішень в системі координат «ризик-прибутковість». Методи стрес-тестування кризових ситуацій: еластичності, оцінки втрат, сценарний, індексний. Методи прогнозування банкрутства банків. Система попереднього реагування на загрозу банкрутства і комплекс запобіжних заходів. Інструменти антикризового фінансового управління банком.

Умови забезпечення фінансової стійкості та надійності банків. Управління фінансовою стійкістю та надійністю банків. Напрями покращення фінансової стійкості та надійності банку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: затв. постановою Правління НБУ від 24.10.11р. №373. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11>
2. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: затв. постановою Правління НБУ від 28.08.2001р. № 368. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
3. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: затв. постановою Правління НБУ від 15.03.2004 р. №104. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>
4. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: затв. постановою Правління НБУ від 17.09.2015 р. № 615.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>

5. Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України затв. постановою Правління НБУ від 22.12.2017 р. № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17>
6. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України: затв. постановою Правління НБУ від 13.11.2018 р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0120500-18>
7. Астапова, Г.В. Фінансова діяльність і корпоративна стратегія комерційних банків: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 128 с.
8. Звєряков М. І., Коваленко В. В., Сергєєва О. С. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 520 с.
9. Кириченко О.А. Казначейство банку: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 464 с.
10. Сокиринська І.Г., Журавльова Т.О. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібн., Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 192 с.
11. Інтегрована система управління ризиками: монографія / Н.П. Шульга, В.І. Міщенко, Л.Л. Анісімова, К.А. Бусько, В.І. Бура, Л.А. Гербич, Т.М. Гордієнкота ін. / за заг. ред. Н.П. Шульги. Київ: КНТЕУ, 2017. 372 с.
12. Управління ризиками банку: навч. посіб. / Н.П. Шульга, Л.А. Гербич, В.М. Глибокий, Т.М. Гордієнко, Н.О. Маслово, Л.О. Нетребчук, Л.Л. Анісімова, К. А. Бусько та ін. / за ред. Н.П. Шульги. Київ: КНТЕУ, 2016. 628 с.
13. Вовчак О.Д. Управління банківськими ризиками: навч. пос. / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко. Львів: Вид-во Львівськ. торг.-екон. ун-ту, 2017. 459 с.

КРИТЕРІЇ

**оцінювання знань на вступному іспиті зі спеціальності
для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії**

1. Загальні положення:

Мета вступного іспиту зі спеціальності – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми вступних іспитів до аспірантури.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет вступного іспиту зі спеціальності складається з 4-х питань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 100-бальною шкалою.
- Максимальна кількість балів за повні правильні відповіді: перше питання – 25 балів, друге питання – 25 балів, третє питання – 25 балів, четверте питання – 25 балів. Неправильна відповідь оцінюється у 0 балів.
- Особи, які отримали менше 60 балів до наступних іспитів не допускаються та участі у конкурсі не беруть.

